

PŘEČTĚTE SI ŠKOLU

Symbolem Krušovic je nejen světoznámé pivo, ale také pozoruhodná místní škola. Sgrafitovou fasádu budovy z let 1914-15 totiž zdobí jména významných českých osobností, jejich citáty a lidová moudra. „Děravý měch nenaduješ, hlupce nepoučíš,“ dočtete se tu mimo jiné. Na výzdobě fasády se rozměrným nástěnným obrazem v podloubí u hlavního vchodu podílel i slavný krušovický rodák - malíř Václav Rabas.

Kromě prohlídky zajímavé školy můžete v Krušovících podniknout vycházku k pověstmi opředenému Babinského kamení, na vrch Louštín s úchvatnou vyhlídkou na Křivoklátsko nebo k altánu Amálie, daru knížete Karel Egona II. Fürstenberka jeho milované ženě Amálii.

S PÁROU ZA STARCI NA CHMELU

Poznejte chmelařské Rakovnicko z oken parního vlaku! Klub historie železniční a kolejové dopravy pořádá od roku 2007 letní (červenec, srpen) nostalgické výjezdy po lokální trati Kolečovce: Z železničního muzea v Lužné pojedete do Kněževesi a Kolečovic, kam v minulosti parní vlaky každoročně v srpnu přivážely tisíce a tisíce česáčů chmele. Součástí výjezdu je prohlídka výstavy historických lokomotiv a vozů KHKD v Kněževesi. Jízdní řád na www.Rakovnicko.info a www.KHKD.cz.

TIP NA VÝLET: CHMEL JSEM ČESAL JÁ!

Kdo by neznal nejslavnější český filmový muzikál Starci na chmelu o lásce dvou mladých lidí, které svedla dohromady chmelová brigáda. Ale jak to s onou pověstnou „chmelovou romantikou“ bylo ve skutečnosti? To se dozvíte při cykloturistickém výletu „Chmel jsem česal já!“, jehož trasa vede mezi chmelnicemi v Přírodním parku Džbán. Během sedmi zastávek ve známých chmelařských obcích vám průvodce výletem představí fenomén „chmelových brigád“ - jejich původ, historii, poznáte, v jakých podmínkách skutečně mladí lidé při brigádách žili, jak se bavili nebo kolik věřtelů (míra chmele) dokáže člověk natrhat během jediného dne – rekordní výkon z roku 1958 je natolik ohromující, že se dodnes vedou spory, je-li to vůbec možné. Cestou na vás čeká i řada vlastivědných zajímavostí, mimo jiné se podíváte k pomníčku posledního spojeneckého letce sestřeleného za 2. světové války v Evropě, uvidíte unikátní opukovou architekturu v Mutějovicích, navštívíte místní muzeum ve Hředlích (otevřeno 1. a 3. sobotu v měsíci od 8 do 11.30 h nebo po domluvě) nebo posedíte ve stínu památné čtyřsetleté Kroučovské lípy.

Průvodce tématickým výletem „Chmel jsem česal já!“ získáte zdarma na www.Rakovnicko.info a v informačních centrech.

Informační prospekt „Rakovník“ vydal v roce 2007 Svazek měst a obcí Rakovnicka se sídlem v Rakovniku (region@rakovnicko.info). Grafická úprava: Roman Hartl, fotografie: R. Hartl, R. Dvořák, KHKD a archiv kanceláře Svazku měst a obcí Rakovnicka. Vydání prospektu finančně podpořil Středočeský kraj.

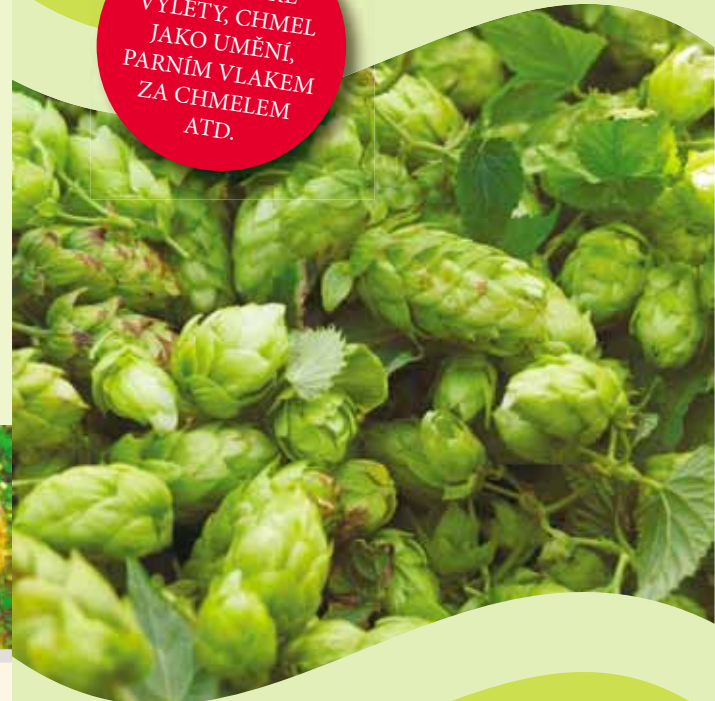
Středočeský kraj

KRAJ CHMELE

WWW.RAKOVNICKO.INFO

**TÉMATICKÉ
VÝLETY, CHMEL
JAKO UMĚNÍ,
PARNÍM VLAKEM
ZA CHMELEM
ATD.**

SVAZEK MĚST A OBCÍ RAKOVNICKA

POZNEJTE CELÉ RAKOVNICKO!

OBLÍBENÉ VÝLETNÍ CÍLE NA RAKOVNICKU:

1 Rakovník 2 hrad Křivoklát 3 skanzen Hamousův statek - Zbečno 4 Pamětní síň Oty Pavla 5 hrad Týřov 6 Skryje 7 hrad Krakovec 8 rybníky na Jesenicku 9 kamenné řady u Kounova 10 železniční muzeum Lužná

Rakovnicko, oblast o rozloze necelých tisíc kilometrů čtverečních na pomezí středních, západních a severních Čech, vzdálená sotva hodinu cesty na západ od Prahy a dobře dostupná ze všech světových stran i po železnici, křížuje více než osm set kilometrů značených tras pro pěší, cyklisty i jezdce na koních, což představuje nepřeberné množství variant, jakou cestou a za čím se vydat. Zůstává jen zapeklitá otázka: Kam dřív? Za památkami, krásnou přírodou nebo po stopách slavných osobností? Kterou z pěti tematických turistických oblastí Rakovnícka (Křivoklátsko s řekou Berouňkou, historický Rakovník, romantické Jesenicko, záhadný Džbán a Kraj chmele – zeleného zlata) poznat jako první? Vyberte si váš výlet na www.Rakovnicko.info, kde kromě stále aktualizované nabídky tipů na výlety najdete i průvodce tematickými výlety, katalog ubytování, kalendář akcí a mnoho dalších informací, které se vám budou hodit při vašich cestách Rakovnickem.

www.Rakovnicko.info

HRAD KŘIVOKLÁT

KNĚŽEVES NEJEN CHMELAŘSKÁ

Věšteckou mocí nadaná Libuše, dcera bájného knížete Kroka, stála nejen u zrodu matičky Prahy, ale také chmelařské Kněževsi. Pokud tedy věříte pověstem. Vypráví se, že když vděčný Krokův lid vystavěl svému knížeti roku 675 dřevěný hrad Krokovec (prý stál na místě dnešního hradu Krakovce), sešli se jednoho dne přední muži kmene Čechů na Krokovci, aby s knížetem a Libuší rokovali, jak na severu zabránit vpádu nepřátelského kmene. Libuše navrhla vybudovat na příhodných místech opevněné osady, které by útok nepřátel odrazily. Poté vyšla v čele zástupu Čechů z Krokovce k půlnoční straně, aby sama určila nejvhodnější místo pro hrazené vesnice. Průvod vedla bez zastávky několik hodin, až znenadání zastavila tam, kde se nachází dnešní Kněževs. Jak bylo zvykem, obětovala bohům, aby získala jejich přízeň pro budoucí osadu, a nato poručila kopáčům, aby ji následovali a

SOCHA PANNY MARIE NA VÁCLAVSKÉM NÁMĚSTÍ

hloubili rýhu, kudy půjde. Tak chtěla vytyčit půdorys nové vesnice. Sotva kopáči vytrhli motykou první drn, objevili pod ním posvátnou žábu rosníčku. Zástup Čechů radostně zašuměl, považoval rosníčku za dobré znamení a souhlas bohů s vybraným místem. Na počest Libuše dostala osada jméno Kněžnina ves a stejně jako mýtický původ Rakovníka připomíná v městském znaku červený rak, tak i Kněževs má ve svém znaku zelenou žábu. Městu Praze věstila kněžna Libuše slávu, která se dotkne hvězd, a štedrá jistě byla ve svých proroctvích i ke Kněževsi, která se stala metropolí chmelařství, svého času největší chmelařskou obcí v Evropě. Kromě bájně zakladatelky mají obě místa ještě jedno společné – v obou najdete Václavská náměstí a obě jsou obrovská. To kněževeské dokonce větší, svojí rozlohou je dokonce srovnatelné s největším náměstím v Česku, Karlovým náměstím v Praze, které má rozlohu bezmála 80 tisíc metrů čtverečních. Náměstí v Kněževsi je dlouhé přibližně 570 a široké až 140 metrů.

MUZEUM KROJŮ

Expozice asi stovky lidových krojů z Čech, Moravy a Slezska z unikátní sbírky paní Věry Čurdové. Muzeum najdete v budově základní školy na Václavském náměstí.

Otevírací doba:
po-ne 10-17

HŘIBY NA NÁVSI

Opravdu nejsou ze sádry! Pohled na košaté trsy hřibů, které rok co rok pučí z trávníků, příkopů i cest na Václavském náměstí v Kněževsi, často lidem připadá natolik neskutečný, že se místních podzíravě ptají, jestli to není jen sádrová atrapa. Od května do září rostou na návsi naráz i desítky hřibů kolodějí a vzácných hřibů kavkazských, o neobvyklé podívané sem jezdí psát noviny i točit televize.

POZDRAV Z CHMELAŘSKÉ KNĚŽEVSI

1 CHMELNICE U KNĚŽEVSI 2 NÁMĚSTÍ 3 MUZEUM KROJŮ 4 HŘIBY NA NÁMĚSTÍ 5 KOSTEL SV. JAKUBA VĚTŠÍHO

CHMELOVÉ ZNÁMKY

KRAJ CHMELE

CHMEL JE VÍC, NEŽ JEN KOŘENÍ PIVA

„Vysoký jak chmelová tyčka“ říká se, a na Rakovnicku zjistíte, jak vysoká taková chmelová tyčka vlastně je. Rakovnicko je tradiční oblastí pěstování chmele, tohoto koření piva, které dává pivu jeho nezaměnitelnou vůni, nahořklou chuť a prodlužuje jeho trvanlivost. Chmel se na Rakovnicku pěstuje na ploše větší než 1400 hektarů, což je čtvrtina všech chmelnic v České republice.

CHMELNICE U MŮTĚJOVIC

SKLIZEŇ CHMELU POMÁHALO SVĚHO ČASU
NA RAKOVNICKU PŘI STŘEDNĚSKÝCH
BRIGÁDÁCH AŽ 30 TISÍC MLÁDÝCH LIDÍ
SNÍMEK Z DOBŘÉ POKLEDNICE

Geometricky pravidelné lány chmelnic, složené ze stovek a stovek mohutných, až sedm metrů vysokých, do země pevně zapuštěných, vztyčených břeven, spojených nahore drátěnou sítí, k níž se každé jaro uvazují vodící dráty, po nichž se chmel šplhá vzhůru ke slunci, tvoří v každé roční době náramně působivou scenérii, kterou lze vidět jenom málokde v Česku, neboť pěstování chmele se tu omezuje na pouhopouhé čtyři chmelařské oblasti. Chmelařství má na Rakovnicku mnohasetletou tradici a rakovnický chmel se vždy těšil nejlepší pověsti a platil za synonymum nejvyšší kvality. Byl to právě Rakovník, který počátkem 16. století začal s označováním původu chmele, v dnešní době zcela běžným, aby tímto opatřením zabránil falšování méně jakostních chmelů odjinud za prvotřídní chmel rakovnický.

Díky muzikálu Starci na chmelu snad každý ví, co je pověstná „chmelová romantika“. Své neopakovatelné kouzlo však sklizeň chmele měla už dávno před tímto filmem. Zrodilo se ve chvíli, kdy se zelené zlato, jak se chmelu říká, začalo pěstovat ve velkém. Ve druhé polovině srpna, což je obvyklý čas sklizeň chmele, proudily do chmelařských obcí zástupy lidí zblízka i z dále, aby pomohly očesat úrodu v krátkém čase, kdy je chmel nej-kvalitnější. Z těch deseti, čtrnácti dnů chmelové sklizeň, takzvaných „chmelů“, se postupem času stal podmanivý mikrokosmos s vlastními zánovními, specifickým způsobem života, mluvou i zvyky.

Od počátku 40. let 20. století začala hromadně česat chmel mládež a následující půlstoletí zrodilo s ničím nesrovnatelný fenomén „chmelových brigád“. Zvláštní vlaky a autobusové spoje přivázely každoročně na Rakovnicko až 30 tisíc mladých lidí, kterým o víkendech pomáhaly další tisíce jejich rodinných příslušníků, přezdívaných „rodinné kombajny“.

Práci tisíců párů lidských rukou dnes při sklizni zeleného zlata zastanou mechanismy strojních česaček, kouzlo chmelů však nezmizelo. Kulisa širých zelených lánů chmelnic a hořké vůně zralého chmele zůstala a příležitost zkusit si natrhat pár větelů (míra chmele), se také najde. A při ničem tak dobře nevytráví, jako právě při česání chmele. Jak dobře člověku chutná, když otrhá pár štoků, a pak příjemnou únavu zapíše pivem z Rakovnicka – krušovickým nebo „přenáramně vejbornou chmelovinou rakovnickou“ - rakovnickým pivem, které odedávna milovníci poctivého trunku chválili jako právě „unikum“ a neznámý básník 16. století o něm pěl, že je jedinečné jako jeden papež v Římě, jedna věž v Cremoně a jeden přístav v Anconě!

ZA CHMELEM I DO GALERIE

Česání chmele - obraz malíře Václava Rabase, dokazuje, že chmel není jen nenahraditelným kořením piva, ale i zajímavým tématem v umění. Česání chmele a další slavné Rabasovy obrazy můžete vidět v Rabasově galerii (otevíráno: út-ne 10-18) v Rakovnicku, městě proslaveném výtečným pivem a historickými památkami.

TIP NA VÝLET: ČAS PŘIŠEL, ČESAT CHMEL

„Čas přišel, česat chmel, chmelař nyní jest vesel. Je ho dost, pěkně vzrost, ó to je radost,“ napsal básník František Chládek ve své slavné Písni o česání chmele. Průvodce cykloturistickým tematickým výletem, jemuž daly název právě zmíněné Chládkovy verše, vám přiblíží atmosféru sklizeň chmele na konci 19. a v první polovině dvacátého století, kdy se ještě chmel sklízela výhradně ručně (jen v Kněževsi, největší chmelařské obci Rakouska-Uherska, pomáhalo na přelomu 19. a 20. století česat zelené zlato až pět tisíc lidí!). Trasa výletu vede největší chmelařskou oblastí Rakovnicka kolem Kněževsi a Kolečovic, kde je soustředěna pětina (296 hektarů) veškeré sklizňové plochy chmele okresu. Průvodce výletem vás cestou upozorní i na řadu vlastivědných zajímavostí, které trasu lemují: Mimo jiné se projdete nejstarším památným stromořadím na Rakovnicku - v zámečném parku v Kolečovicích, navštívíte Muzeum krojů v Kněževsi nebo uvidíte slavné mlýnské kameny z přílepského pískovce na návsi v Přílepech.

Průvodce tematickým výletem „Čas přišel, česat chmel“ získáte zdarma na www.Rakovnicko.info nebo v informačních centrech.

MLÝNSKÉ KAMENY V PŘÍLEPECH .....

KRAJINA U SENOMÁT .....

„SMÍRČÍ“ KŘÍZ V SENOMÁTECH .....

ZÁMEK V KOLEŠOVICÍCH (NEPŘÍSTUPNÝ) .....